

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ensi- ja turvakotien liitto ry pitää lähtökohtaisesti positiivisena hallituksen esityksen tavoitetta lahjoitusvähennyksen laajentamisesta, jonka olisi tarkoitus kannustaa yksityishenkilöitä ja yhteisöjä lisäämään lahjoituksia, ja näin mahdollisesti tehostaa järjestöjen mahdollisuuksia hankkia lisää yksityistä rahoitusta. On hyvä, että lahjoittamismahdollisuuksia ja järjestöjen omavaraisuuden edistämistä halutaan lisätä, kun valtionavustusten määrää on vähennetty merkittävästi.

Valtionavustusten turvin on voitu turvata monipuolinen sosiaali- ja terveysjärjestöjen kenttä ja erilaisten ihmisryhmien matalan kynnyksen tuki ja apu. Valtionavustusten merkittävä leikkaus on aiheuttamassa laajan rahoituskriisin sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöissä, ja on heikentänyt ja osin myös lopettanut järjestöjen mahdollisuuksia tukea vaikeissa elämäntilanteissa olevia. Nyt esitetty lahjoitusvähennysmekanismi on hyvä elementti, mutta ei yksistään kykene korvaamaan syntynyttä vajetta.

Hallituksen esityksessä kerrotun tavoitteen mukaan lahjoitusvähennyksen avulla pyritään lisäämään kohtuullisella julkisen sektorin panostuksella tieteen, taiteen, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen annettuja lahjoituksia, jotka muutoin jäisivät ehkä kokonaan tekemättä.

Verovähennysoikeus todennäköisesti lisää lahjoituksia niille toimijoille, jotka pääsevät verovähennysoikeuden piiriin ja saattaa vähentää lahjoituksia muilta tärkeiltä verovähennysoikeuden ulkopuolelle jääviltä kohteilta. Hallituksen esityksessä luetellut kohteet ovat erittäin tärkeitä, mutta ulkopuolelle rajautuu paljon sosiaali- ja terveysjärjestöjä, jotka tekevät merkittävää työtä ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi, tarjoavat matalan kynnyksen tukea, neuvontaa ja apua vaikeissa elämäntilanteissa ja kriisitilanteissa oleville, ja jolla on myös heijastevaikutuksia myös lasten ja nuorten hyvinvointiin. Verovähennysoikeuden ei tule perustua kapeasti tai epäselvästi määritellyyn toimialaan, vaan sen tulisi kattaa myös kaikki yleishyödylliset sosiaali- ja terveysjärjestöt. Lahjoittajalle tulee antaa mahdollisuus itse valita laajasti, millaiseen yleishyödylliseen toimintaan hän haluaa varojaan suunnata.

Esityksessä ehdotetaan Verohallinnon nimettäväksi vähennyskelpoisten lahjoitusten vastaanottajat. Tässä vaarana nimeämisprosessin epäselvyys, mahdollisuudet mielivaltaisiin tulkintoihin ja viranomaisresurssien kuormittuminen. Lahjoitusvähennyskelpoisuus voisi perustua yleishyödyllisyyteen ja voimassa olevaan rahankeräyslupaan, jonka myöntää ja valvoo jo valmiiksi Poliisihallitus.

Esitys sisältää myös vaatimuksia, jotka lisäävät järjestöjen hallinnollista kuormitusta. On tärkeää, että järjestöillä olisi mahdollisuus itse päättää, miltä osin he haluavat hakeutua verovähennyskelpoisiksi (yksityishenkilöiltä ja/tai yhteisöiltä saatavia lahjoituksia varten). Ehdotetut Verohallinnon ilmoitusvelvollisuudet näyttäisivät olevan myös osin päällekkäisiä Poliisihallituksen jo keräämien vuosi-ilmoitusten kanssa. Järjestöille ei tulisi myöskään sälyttää velvoitetta kerätä lahjoittajien henkilötietoja, vaan verovalvonnan tulisi tapahtua ensisijaisesti lahjoittajan veroilmoituksen kautta.

Esitysluonnosta lahjoitusten verovähennysoikeudesta olisi siis vielä täsmennettävä. Laajennus verovähennyskelpoisiin lahjoituksiin on askel oikeaan suuntaan, mutta se tulee toteuttaa tavalla, joka kohtelee kaikkia yleishyödyllisiä toimijoita yhdenvertaisesti, ei lisää hallinnollista taakkaa, edistää aidosti kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksia kehittää varainhankintaansa sekä jättää lahjoittajalle laajan harkintavallan siihen, minkä tyyppiseen toimintaan hän haluaa lahjoituksia tehdä. Esityksen perusta tulisi rakentaa rahankeräyslupajärjestelmään, joka on jo toiminnassa ja valvonnassa, eikä synnyttää uutta byrokratiaa Verohallintoon. Tämä olisi linjassa myös hallitusohjelman ja kansalaisjärjestöstrategian tavoitteiden kanssa.

Siltaniemi Aki
Ensi- ja turvakotien liitto ry